

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет документальних комунікацій та менеджменту
Кафедра документальних комунікацій і бібліотечної справи

**ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДОКУМЕНТАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ
СИСТЕМ У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Рівне, 10 лютого 2016 р.)

Рівне — 2016

Рекомендовано до опублікування кафедрою документальних
комунікацій і бібліотечної справи РДГУ
(протокол № 2 від 28 лютого 2016 р.)

Редакційна колегія: Г. В. Сілкова, Ж. В. Бабенко, М. С. Костенко,
Р. М. Крет

Загальна редакція М. С. Костенко
Науковий консультант Г. М. Швецова-Водка

УДК 002+01+02

П 78

Проблеми розвитку документально-інформаційних систем у сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 10 лют. 2016 р.) / ред. кол.: Г. В. Сілкова, Ж. В. Бабенко, М. С. Костенко, Р. М. Крет ; за заг. ред. М. С. Костенко ; наук. консультант Г. М. Швецова-Водка ; Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, каф. докум. комунікацій і бібл. справи. — Рівне : РДГУ, 2016. — 200 с.

Видання містить тези доповідей та повідомлення, подані на Всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію «Проблеми розвитку документально-інформаційних систем у сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі», організовану кафедрою документальних комунікацій і бібліотечної справи Рівненського державного гуманітарного університету. Матеріали збірника охоплюють широке коло проблем інформаційної сфери і суміжних галузей наукових знань.

Призначене для фахівців у сфері інформаційної діяльності.

Опубліковані матеріали відбивають точку зору авторів, яка не завжди збігається з думкою редакційної колегії. Відповідальність за наведені в публікаціях дані і точність цитувань несуть автори.

© Рівненський державний гуманітарний університет,
кафедра документальних комунікацій і бібліотечної справи, 2016

© Редакційна колегія збірника (укладання), 2016

© Автори статей, 2016

САЙТИ ОБЛАСНИХ УНІВЕРСАЛЬНИХ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА

В Україні історично склалося, що провідним сегментом системи інформаційного забезпечення культури і мистецтва (КіМ) є обласні універсальні наукові бібліотеки (ОУНБ). Інформація з проблем КіМ, що пропонується на сайтах ОУНБ Західного регіону України, доволі одноманітна за формами представлення. Зокрема, традиційно як ресурс забезпечення галузевих потреб фахівців КіМ використовуються електронні каталоги (ЕК) бібліотек. Всіма розглянутими ОУНБ (Волинською імені Олени Пчілки, Закарпатською, Івано-Франківською імені І. Франка, Рівненською обласною універсальною науковою бібліотекою, Тернопільською, Хмельницькою імені М. Островського, Чернівецькою імені В. Івасюка) надається доступ до ЕК. Натомість визначальні характеристики ЕК зазначених ОУНБ різняться (від програмного середовища до пропонованих користувачам можливостей пошуку). На жаль, розширений пошук можливий не у всіх каталогах, для деяких з них існують обмеження стандартним пошуком лише за такими параметрами, як автор, назва, предметна рубрика, рік видання. Дієвим, на нашу думку, кроком щодо підвищення ефективності інформаційного пошуку в ЕК ОУНБ є відображення на відповідних сторінках сайтів довідкової інформації про методику пошуку в каталозі.

Не менш розповсюдженими ресурсами на веб-сайтах бібліотек є універсальні бюлетені нових надходжень (матеріал в яких може групуватися за галузевою ознакою або датою надходження документа до фонду бібліотеки) і каталоги періодики (різновидом яких є зведені каталоги періодики регіону). Фахівцями ОУНБ Західного регіону України також здійснюються кроки щодо формування електронних аналогів систематичних і тематичних картотек статей (подібні ресурси представлені на сайтах Закарпатської і Тернопільської ОУНБ). Збільшується кількість електронних аналогів універсальних та комплексних друкованих бібліографічних посібників (БП), переважно краєзнавчого спрямування, в тому числі «Календарів знаменних і пам'ятних дат». Івано-Франківська ОУНБ імені І. Я. Франка презентує на своєму сайті галузевий «Літературно-мистецький календар Івано-Франківської області на 200... рік». Закарпатська ОУНБ пропонує користувачам у розділі «Наші публікації» щомісячну оглядову довідку «Хроніка культурного життя Закарпаття», анотований каталог «Книги

Закарпаття», щоквартальний БП «Закарпаття на сторінках преси» (робота з яким, на відміну від інших в онлайн-режимі не передбачалась). Цікавим є досвід Тернопільської ОУНБ, яка представила на сайті «Календар знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини» як бібліографічну БД, де в межах календарного місяця подається перелік дат з гіперпосиланнями на осіб або події, до яких пропонується історична довідка та власне бібліографічний список, і щоквартальний інформаційний бюлетень «Культура Тернопільщини».

Певний позитивний досвід накопичений окремими ОУНБ Західного регіону України щодо бібліографування власної бібліографічної продукції та відображення подібної інформації на сайтах книгозбірень. Наприклад, на сайті Чернівецької ОУНБ імені В. Івасюка представлено список власних БП із посиланнями на повний заархівований текст цих джерел. На сайті Тернопільської ОУНБ можна переглянути тексти всіх електронних посібників, створених у книгозбірні. Важливе місце в інформаційному забезпеченні галузевих інформаційних потреб користувачів посідають сформовані службами віртуальних довідок (СВД), що працюють при кожній із розглянутих ОУНБ, архіви відповідей на запити.

Аналізуючи виробництво репродуктивної інформації з проблем КіМ бібліотеками Західного регіону України, констатуємо обмежену кількість оцифрованих текстових ресурсів взагалі і майже повну відсутність оцифрованих галузевих ресурсів з КіМ. Хоча не можна не відмітити деякий позитивний досвід Тернопільської та Закарпатської ОУНБ, що пропонують на своїх сайтах твори (у тому числі з КіМ) місцевих авторів та рідкісні (у тому числі мистецтвознавчі) видання. Крім того, Закарпатською ОУНБ розроблена нова рубрика розділу «Публікації» — «Бібліо-клас», де представлені тексти методико-бібліографічних видань бібліотеки, зокрема до визначних дат України та області.

Окремої уваги потребує функціонування на сайтах ОУНБ Західного регіону України СВД. Згідно з представленими більшістю бібліотек правилами надання послуги книгозбірнями виконуються бібліографічні (з рекомендацією друкованих та електронних ресурсів) і фактографічні довідки на основі традиційного ДБА та ЕК. У переважній більшості випадків обслуговування користувачів здійснюється в інтерактивному режимі. Лише СВД Хмельницької ОУНБ виконує письмові бібліографічні довідки на замовлення (з передплатою за преїскурантом) при безпосередньому зверненні користувача до бібліотеки. Час виконання довідок для різних ОУНБ коливається від 1 до 3 діб. Архіви виконаних довідок представлені на сайтах всіх ОУНБ Західного регіону.

Підсумовуючи вищевикладене, можна констатувати існування ряду проблем, пов'язаних, у першу чергу, із неповною відповідністю контенту та якісного наповнення сайтів ОУНБ Західного регіону України інформаційним потребам у сфері КіМ, що змінюються, й сучасним тенденціям сайтобудування. Шляхи вирішення зазначених проблем вбачаються нами у налагодженні моніторингу структури та наповненості бібліотечних веб-сайтів за такими параметрами, як наповненість сайту матеріалами галузевої проблематики; введення нових рубрик та розділів, що містять галузеву інформацію; запровадження нових форм і методів подання інформації тощо. Не менш важливим є також відстеження так званої «авторитетності» сайту з урахуванням якісної характеристики посилань на нього з інших сайтів.

УДК 002:004+94(37+38)

К. Ю. Нефедов

ЕЛЕКТРОННІ БАЗИ ДАНИХ АНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

Важливою проблемою для українських дослідників Стародавньої Греції та Риму завжди був доступ до автентичних античних текстів. Професійні антикознавці під час дослідження мають використовувати давньогрецькі та латинські джерела мовою оригіналу, але відповідні публікації представлені в нашій країні лише у нечисленних виданнях, як правило, позаминулого століття, що зберігаються у бібліотеках кількох класичних університетів. В останнє десятиліття цю проблему вдалося вирішити завдяки широкому використанню в антикознавстві інформаційних ресурсів сучасного типу. Перед усім це повнотекстові електронні бази даних античних письмових джерел.

Початок створенню подібних баз було покладено ще 1971 року, коли випускниця Каліфорнійського університету в місті Ірвін М. МакДоналд запропонувала створити комп'ютерний банк даних давньогрецької літератури, пожертвувавши на це 1 млн. доларів з родинних коштів. Вже наступного року інтернаціональною групою фахівців у Каліфорнійському університеті було започатковано проект ThesaurusLinguaeGraecae (TLG), який мав на меті перевести в електронний вигляд усі давньогрецькі літературні твори з часів Гомера [1]. Для відображення давньогрецької мови на комп'ютері було розроблено спеціальне кодування латинської абетки, що згодом отримало назву бета-коду. Відцифровані за допомогою спеціально створеного комп'ютерного обладнання тексти зберігали на магнітних плівках, які були в змозі використовувати дослідники. Загалом було піддано цифруванню праці більш ніж 1800

ЗМІСТ

<i>ПЕРЕДНЄ СЛОВО</i>	3
<i>СЕКЦІЯ 1 ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ДІЯЛЬНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ УСТАНОВ</i>	5
Бабенко Ж. В. Трансформація процесів інформаційної діяльності у сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі	6
Бережна К. С. Організаційна структура публічних бібліотек України в умовах інформатизації.....	9
Біловус Г. Г. Краєзнавчий довідково-бібліографічний апарат: традиції та інновації (за матеріалами фахової періодики 2000—2014 рр.)	11
Мар’їна О. Ю. Віртуалізація інформаційних продуктів бібліотек.....	14
Моторна Н. І. Просування інформаційних продуктів та послуг у сучасному інформаційно-комунікаційному просторі.....	16
Николишин С. М. Масова робота бібліотеки у сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі	21
Пасічник Л. П. Бібліографічний облік і пошук промислових каталогів	23
Пересунько С. С. Бібліотека як складова інформаційно-комунікаційного простору	25
Промська О. Л. Електронні біографічні ресурси Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки	27
Степко О. М. Використання інформаційних технологій бібліотекою ООН імені Дага Хаммаршельда.....	29
Трачук Л. Ф. Користувачі як співтворці електронних бібліотек: зарубіжний досвід.....	32
Шитикова Т. Н., Матвеева Е. В., Юнаковская В. В. Университетская библиотека: новый этап в информационном обслуживании пользователей	33
<i>СЕКЦІЯ 2 РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ БІБЛІОТЕК В УМОВАХ ВЕБ-СЕРЕДОВИЩА</i>	37
Костенко М. С. Сайти обласних універсальних наукових бібліотек Західного регіону України в системі засобів інформаційного забезпечення культури і мистецтва	38
Нефедов К. Ю. Електронні бази даних античних текстів як інформаційний ресурс	40
Польова Т. В. Автоматизовані технології отримання наукової інформації	42
Постельжук О. М. Веб-сайт Дубенської центральної районної бібліотеки у віртуальному інформаційному просторі	44
Рибачук Н. В. Шляхи використання інформаційних ресурсів Волинської державної обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олени Пчілки в умовах розвитку веб-середовища.....	46
Смолій С. І. Інтернет-технології як чинник трансформації процесів інформаційної роботи.....	48
Соколовська Т. Б. Трансформаційні процеси в інформаційному середовищі бібліотеки	52
Чорній В. І. Шляхи підвищення ефективності використання інформаційних ресурсів бібліотечних установ в умовах розвитку веб-середовища	54
Шилюк О. І. Вплив веб-середовища на розвиток інформаційного потенціалу бібліотеки	56

Яцечко-Блаженко Т. В. Польські інформаційні ресурси з пошуку генеалогічної інформації.....	58
<i>СЕКЦІЯ 3 УПРАВЛІННЯ ДОКУМЕНТАЦІЄЮ У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ</i>	61
Бричник Ю. В., Шпортько О. В. Автоматизація постановки на контроль періодично виконуваних документів.....	62
Литвинська С. В., Білоус Ю. В. Функціонування автоматизованої системи діловодства Верховного Суду України	64
Прігунов О. В., Щєбивок Н. В. Зберігання документів у сучасному інформаційно-комунікаційному просторі.....	66
Щєрбіна О. С., Гаврилюк Л. Б. Автоматизація управління документованою інформацією.....	68
Щєрбіна О. С., Поліщук Н. Л. Вплив інформаційних ресурсів на забезпечення розвитку і безпеки підприємства.....	70
<i>СЕКЦІЯ 4 ФАХОВА ПІДГОТОВКА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА БІБЛІОТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ЗМІН ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ СУСПІЛЬСТВА</i>	73
Артюхова Л. В. Інноваційна діяльність у сучасних освітніх закладах культури: досвід, проблеми, перспективи	74
Артюхова Л. В. Реформування фахової підготовки інформаційних та бібліотечних працівників в умовах змін інформаційної сфери суспільства (з досвіду роботи викладачів циклової комісії бібліотечних дисциплін та діловодства Тульчинського училища культури).....	77
Бордюк В. М. Ефективність тренінгу офісного працівника.....	79
Ватковська М. Г. Дистанційна освіта в сучасному інформаційному просторі.....	83
Гадомська О. П. Інформаційні технології як засоби удосконалення підготовки фахівців документно-інформаційної сфери	85
Глазунова Л. В. Дистанційний курс «електронна бібліографія»: можливості професійного розвитку бібліотекарів-бібліографів України.....	87
Грабар Н. Г. Формування творчого потенціалу бібліотечних фахівців у інформаційно-комунікаційну добу.....	89
Демчина Л. І. Світовий досвід документологічної підготовки як компоненти бібліотечно-інформаційної освіти.....	92
Дєрбєньова Л. В. Документна лінгвістика у документно-інформаційній комунікації.....	95
Дікунова О. А. Інформаційно-технологічна підготовка у системі професійного розвитку фахівців бібліотеки вищого навчального закладу	97
Жук В. М. Роль дисципліни «паблік рілейшнз і бібліотека» в підготовці бібліотечних фахівців у Рівненському державному гуманітарному університеті	99
Заєрківна М. О. Маркетинговий консалтинг: сутність та загальна характеристика	101
Зозуля С. М. Формування професійних компетентностей бібліотечних працівників у контексті модернізації науково-інформаційної діяльності книгозбірень	103
Карнаух І. А. Бібліотечні працівники на дистанційних курсах Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» «куратор змісту».....	106
Карpenko O. O. Libraries as learning organizations for improving the effectiveness of the library management.....	109

Кондратюк М. М. Підвищення інформаційно-технологічної компетенції викладача дисциплін документно-комунікаційного циклу.....	111
Кухаренко А. Л. Бібліотека вищого навчального закладу — генератор світоглядних цінностей студентської молоді	113
Матвійчук О. Є. Підготовка та підвищення кваліфікації фахівців бібліотечної сфери в Київському університеті імені Бориса Грінченка	115
Мельник С. М. Этическая составляющая профессиональной деятельности современного специалиста-документоведа.....	117
Мірошниченко А. А. Особливості віддаленого доступу до знань.....	120
Парафійник Н. І. Інформаційно-аналітичні практики як складова фахової підготовки інформаційних та бібліотечних спеціалістів	122
Польова Т. В. Сучасні принципи формування інформаційного забезпечення наукових досліджень	124
Попчук О. В. Поєднання теоретичного та практичного аспектів у формуванні професійної культури майбутніх документознавців	126
Попчук Н. М. Електронна база даних щодо якості освіти у вищому навчальному закладі	128
Сілкова Г. В. Інформаційна, бібліотечна та архівна справа: нова спеціальність чи модифікація існуючих професійних компетенцій?.....	130
Соляник А. А. Зміст інваріантної частини освітньо-професійної програми підготовки бакалавра та магістра зі спеціальності 029 «інформаційна, бібліотечна та архівна справа»	133
Татакі О. О. Комп'ютерно-орієнтоване навчальне середовище як засіб модернізації вищої освіти	136
Ткаченко О. О. Основні складові категорії позиціонування.....	138
Томчик В. О. Інформаційні технології як засоби удосконалення підготовки фахівців документно-інформаційної сфери.....	140
Черніговець Т. І. Інтерактивні методи — важливий чинник оптимізації професійної підготовки офісних працівників у вищому навчальному закладі	143
Якубовська М. Г. Ефективні засоби навчання риторики (з досвіду викладання дисципліни майбутнім фахівцям із документознавства та інформаційної діяльності).....	145
СЕКЦІЯ 5 СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	148
Анісімова О. М., Сумарук Н. Ю. Розбудова електронної взаємодії для ефективного функціонування органів місцевого самоврядування	149
Бережняк О. В. Видання зарубіжної художньої літератури в Україні у 2001—2010 рр. (за результатами бібліометричного аналізу)	151
Бурківська Л. Ю., Григораш С. М. Соціальна проблематика регіональної преси	153
Бучковська О. Ю. Культурна комунікація як компонент культурного розвитку людини	156
Волинець В. О. Мультимедіа як феномен культури.....	158
Карпюк Д. В. Визначення поняття «електронний документ»: український досвід.....	160
Крет О. В. Особливості інформаційно-комунікаційної співпраці державних структур України з громадськістю щодо забезпечення процесу впровадження транспарентності державної влади	162

Крет Р. М. Інтернет як засіб масової комунікації	164
Кукушкін О. М. Аналіз стану рекламно-комунікаційного ринку України у 2013—2015 роках та перспективи його розвитку в 2016 році	166
Мельник С. П. Про особливості міфологічного маніпулювання в агітаційно-пропагандистській діяльності (на прикладі використання міфообразів).....	169
М'якота А. Р. Віртуальний тур як інноваційний метод презентаційної діяльності вищого навчального закладу.....	172
Петренко О. В. Статистика друку дитячої книги в Україні у другій половині XIX — на початку XX ст.....	174
Рабчун І. В., Рабчун О. С., Товт І. С. Організація інформаційних систем у віртуальному середовищі	180
Трач Ю. В. Дослідження молодіжних субкультур як один із пріоритетних напрямів у культурології.....	181
Швецова-Водка Г. М. Дискусійні питання визначення функцій документа.....	183
Шлапак І. М. Науково-технічний переклад як різновид міжкультурної комунікації.....	185
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	188

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДОКУМЕНТАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ
СИСТЕМ У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОМУ
СЕРЕДОВИЩІ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Рівне, 10 лютого 2016 р.)

Редакційна колегія:

Г. В. Сілкова, Ж. В. Бабенко, М. С. Костенко, Р. М. Крет

Загальна редакція М. С. Костенко

Науковий консультант Г. М. Швецова-Водка

Відповідальна за випуск: Г. В. Сілкова

Підписано до друку 22.03.16

Формат 60x84/16

Умов. др. арк. 10,7. Тираж 100 прим.

Редакційно-видавничий відділ

Рівненського державного гуманітарного університету

33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12